

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Ensihoidon palvelutasopäätöksen toteuma 2022

Versio 1.0

Turvallisuuden ja varautumisen lautakunta 23.2.2023

Itä-Suomen aluehallintovirasto, lähetetty 24.2.2023

Sisällysluettelo

1	Tausta	2
2	Palvelutasopäätöksen sisältämät tavoitteet potilaan tavoittamisajasta vuonna 2022	3
3	Toteuman tunnusluvut 2022	3
4	Yhteenveto.....	5

LIITTEET

Liite 1 Ensihoidon palvelutasopäätös 2023-2026

Tekijät

Jukka Repo, ensihoidon vastuulääkäri, 24/7 akuuttikeskus

Päivi Heikkinen, ensihoidon palvelupäällikkö, ylihoitaja, 24/7 akuuttikeskus

1 Tausta

Ensihoitoa on äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellisen hoidon antaminen ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen tarkoituksenmukaiseen hoitoyksikköön. Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa (1326/2010) ensihoitopalvelu määritellään terveydenhuollon toiminnaksi. Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa (1326/2010) sekä ensihoitopalvelusta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (585/2017) mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän eli nykyisin hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa ensihoitopalvelu. Hyvinvointialueet voivat päättää ensihoitopalvelun tuottamisesta noudattaen, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä annetussa laissa ja pelastuslaissa (3679/2011) säädetään. Kansanterveyslain (66/1972, 2§) ja erikoissairaanhoitolain (1062/1989, 5§) mukaan kansanterveystyön ja erikoissairaanhoidon yleinen ohjaus, suunnittelu ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle (STM).

Ensihoitopalvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa siten, että nämä yhdessä muodostavat alueellisesti toimivan kokonaisuuden sekä mahdollistaa saumattoman yhteistyön päivystystoiminnan, hätäkeskuksen, pelastustoimen, poliisin sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden, esimerkiksi kolmannen sektorin kanssa. Hyvinvointialueiden tulee laatia terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 § mukaan ensihoidon palvelutasopäätös, jossa määritellään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvilta edellytetty koulutus, YTA alueen ensihoitokeskuksen valmistelemat tavoitteet ajasta, jossa väestö tavoitetaan, ja muut alueen ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat. Palvelutasopäätöksessä on määriteltävä ensihoitopalvelun sisältö siten, että palvelu toteutetaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti ja siinä otetaan huomioon ensihoidon ruuhkatilanteet sekä YTA alueen resurssit. Liitteenä aluevaltuuston (14.12.2022 § 92) hyväksymä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös vuosille 2023-2026 (liite 1).

Sosiaali- ja terveysministeriön ensihoitopalvelusta antaman asetuksen (585/2017) mukaan on sairaanhoitopiiriin ensihoitopalveluja järjestäessään seurattava ja tuotettava tunnuslukuja ensihoitopalvelun toiminnasta palvelutasopäätöksen toteutumisen ja toiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi myös aluehallintovirastolle. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoitopalvelun palvelutasopäätös on laadittu noudattamalla em. ohjeistusta. Ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksessä on määritelty aikataavoitteet potilaiden tavoittamisesta riskialueluokittain. Tavoittamisajat on laadittu Itä-Suomen YTA alueella yhteneväisesti. Toteuman seuranta painottuu potilaiden tavoittamisaikoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön palvelutasopäätöksen laatimiseksi antaman ohjeen (2017:14) mukaan potilaan tavoittamisen enimmäisaikaa ei voida sitovasti määrittää kaikissa olosuhteissa, kuten esimerkiksi vesialueilla tai tiettömien taipaleiden takana maastossa. Myös ennakoimattomissa ensihoidon ruuhkatilanteissa ja erityistilanteissa tavoittamisviiveet kasvavat. Pohjois-Karjalassa ensihoidon toimintaympäristössä on tunnusomaista tehtävien keskittyminen ydintaajaman ulkopuolisiin riskialueluokkiin.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun koko Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Itä-Suomen yhteistyöalue (YTA) järjestää asetuksen (585/2017) mukaisen ympärivuorokautisen ensihoitolääkärin päivystyksen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen 24/7 akuuttikeskuksessa on ensihoitopalvelun johtamisen ja kehittämisen tehtävissä ensihoidon vastuulääkäri sekä ensihoidon palvelupäällikkö. Palvelutason toteutumista seurataan muun toiminnan- ja talouden seurannan ohessa kvartaaleittain (Q1-Q4).

2 Palvelutasopäätöksen sisältämät tavoitteet potilaan tavoittamisajasta vuonna 2022

Tavoittamisviiveet lasketaan tehtävän vastuun siirtymisestä hätäkeskuslaitokselta ensihoitopalvelulle eli hälytyksestä siihen, kunnes ensimmäinen yksikkö on saapunut kohteeseen. Tavoittamisajat kuvaavat palvelujen saatavuutta riskiluokan päivittäistehtävissä. KYS erva alueen ensihoitokeskus on linjannut tavoittamisviiveet vuodelle 2022 taulukon 1 mukaisesti. Vuoteen 2021 verrattuna on ydintaajaman AB 90 % tavoiteaikaa nostettu 11 minuutista 12 minuuttiin.

TAULUKKO 1. Potilaan tavoittamisajat ensihoitopalvelussa KYS erva alueella vuonna 2022.

RISKIALUELUOKKA	AB mediaani	AB 90 %	C 90 %	D 90 %
Ydintaajama	8 min	12 min		
Muu taajama	10 min	25 min		
Asuttu maaseutu	20 min	35 min		
Kaikki alueet			30 min	120 min

3 Toteuman tunnusluvut 2022

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoitopalvelun tunnusluvut on koottu CGI:n tuottamasta raportointijärjestelmästä. Sama järjestelmä on käytössä valtakunnallisesti ensihoitopalvelut potilaiden tavoittamisviiveiden seurantaan.

TAULUKKO 2. Hätäkeskuksen välittämien tehtävien jakautuminen riskialue- ja kiireellisyysluokan mukaan vuonna 2022.

RISKIALUELUOKKA	A	B	C	D	Yhteensä
Ydintaajama	212	994	1489	1474	4169
Muu taajama	962	6475	8382	8418	24237
Asuttu maaseutu	291	2167	2333	2168	6959
Muut alueet	33	173	151	91	448
Yhteensä	1498	9809	12355	12151	35813

TAULUKKO 3. Yksiköiden lähtöviiveiden mediaani.

Hälytyskiireellisyys	Hälytys - Matkalla
A	0:01:34
B	0:01:50
C	0:03:37
D	0:05:32

TAULUKKO 4. Tavoitettujen tehtävien mediaanit sekä 90 % A ja B kiireellisyysluokissa.

RISKIALUELUOKKA	A 50 %	A 90 %	A (N)	B 50 %	B 90 %	B (N)	AB 50 %	AB 90 %	AB (N)
Ydintaajama	0:06:14	0:10:33	164	0:07:45	0:12:45	885	0:07:27	0:12:26	1049
Muu taajama	0:08:26	0:18:48	939	0:09:12	0:23:13	5981	0:09:07	0:22:32	6920
Asuttu maaseutu	0:17:14	0:31:23	288	0:18:46	0:35:29	2099	0:18:32	0:35:00	2387
Muut alueet	0:20:50	0:38:38	32	0:25:35	0:47:42	167	0:24:36	0:46:29	199
Kaikki alueet	0:09:26	0:23:11	1423	0:10:30	0:28:04	9132	0:10:23	0:27:19	10555

TAULUKKO 5. Tavoitettujen tehtävien mediaanit ja 90 % C ja D kiireellisyysluokissa.

RISKIALUELUOKKA	C 50 % *	C 90 % *	C (N) *	D 50 % *	D 90 % *	D 90 % **	D (N) *
Ydintaajama							
Muu taajama							
Asuttu maaseutu							
Muut alueet							
Kaikki alueet	0:15:50	0:38:59	10944	0:19:55	0:48:43	1:13:31	11105

* (alueet 1-3), ** (puhelun alku – kohteessa)

TAULUKKO 6. 90 % ylittäneiden tehtävien lukumäärä ja mediaani.

RISKIALUELUOKKA	A (N)	A 50 %	B (N)	B 50 %	AB (N)	AB 50 %	C (N)*	C 50 %*	D (N)*	D 50 %*
Ydintaajama	17	0:12:55	88	0:16:20	105	0:16:20				
Muu taajama	94	0:24:11	597	0:30:23	692	0:29:32				
Asuttu maaseutu	29	0:38:41	209	0:44:15	239	0:43:55				
Muut alueet	4	0:40:14	17	0:56:06	20	0:55:03				
Kaikki alueet	144	0:25:56	911	0:33:02	1056	0:32:15	1137	0:48:38	1133	1:03:25

* (alueet 1-3)

4 Yhteenveto

Vuonna 2022 oli hätäkeskuslaitoksen kautta välittämiä ensihoitotehtäviä yhteensä 35 097 kappaletta eli 3,4 % enemmän kuin vuonna 2021. Ensivastetehtäviä oli puolestaan vuonna 2022 yhteensä 666 kappaletta. Kotisairaanhoidon ja kotiin vietävien palvelujen tukitehtäviä oli ensihoidolla yhteensä 2322 ja ensihoidon suorittamia sairaalasiirtoja oli yhteensä 3342 kappaletta. Ensihoitotehtävien kokonaismäärä eli ambulanssien saama hälytysmäärä oli vuonna 2022 yhteensä 45 286 kappaletta. Kokonaishälytysmäärä kasvoi vuoteen 2021 verrattuna 4,9 %. Kokonaishälytysten lisäksi yhden hoitajan yksiköllä oli yhteensä 1672 tehtävää.

Yleisimmät ensihoitotehtävät olivat samat kuin vuonna 2021 eli yleistilanlasku (774), rintakipu (704), kaatuminen (745) sekä hengitysvaikeus (703). Ensihoitopalvelun kohtaamista potilaista jätettiin kuljettamatta hoidon tarpeen arvioinnin jälkeen 39 % (18 025) eli 2 % enemmän kuin edeltävänä vuonna. Nämä kuljettamatta jätetyt X-tehtävät sisältävät myös muun muassa kotiin vietävien palveluiden tukitehtävät. Kyseiset potilaat eivät täyttäneet ensihoidon kuljetuskriteereitä tai potilas/tilanne hoidettiin kohteessa.

Palvelutasopäätöksessä asetettuihin aikatavoitteisiin tehtävien tavoittamisajoissa päästiin vuonna 2022 kiireellisten tehtävien (AB) osalta kaikkien muiden riskialue luokkien osalta paitsi ydintaajama. Huomioitavaa on, että KYS erva alueella nostettiin ydintaajaman AB 90 % tavoittamisviivettä minuutilla edeltävään vuoteen verrattuna. Vuonna 2021 AB 90 % tavoittamisviive oli Pohjois-Karjalassa ydintaajaman osalta 11:53 minuuttia. Vuonna 2022 tavoittamisviive on kasvanut Pohjois-Karjalassa 12:26 minuuttiin, joten palvelutasopäätöksen tavoiteaika ei ole siltä osin toteutunut. Palvelutasopäätöksen tavoittamisaika ei myöskään toteutunut C 90 % tehtävien osalta. Tavoiteaika näissä tehtävissä oli vuonna 2022 30 minuuttia ja Pohjois-Karjalassa kyseisten tehtävien tavoittamisviive oli 38:59 minuuttia. Huomioitavaa on, että kun verrataan vuoden 2022 toteutuneita aikoja vuoteen 2021 ovat tavoittamisviiveet kasvaneet kaikkien seurattavien parametrien osalta. 24/7 valmiudessa olevien yksiköiden tehtäväsidonnaisuus ensihoitotehtäville keskimäärin 32,6 %, vaihteluvälin ollessa 22 % - 45 %.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vuonna 2021 suunnitellut toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä. Aluevaltuusto hyväksyi ensihoitopalvelulle suunnitellut kehittämistoimenpiteet. Kehittämistoimenpiteet ovat kirjattuna tarkemmin liitteenä olevaan palvelutasopäätökseen (liite 1). Näitä ovat muun muassa ensihoitopalvelun johtamisjärjestelmän uusiminen, EPK 71 kenttäjohtoyksikön toiminnan muutos, huhtikuussa 2023 alkava tilannekeskuksessa tapahtuman puhelimitse tehtävä hoidon tarpeen arviointi tietyille D kiireellisyysasteen ensihoitotehtäville, tilannekeskuksen kautta tavoiteltava synergia muiden toimijoiden kanssa sekä integraation syventäminen yhteispäivystyksen ja ikäihmisten palveluiden kanssa. Ensihoidon sekä pelastustoimen palvelutasopäätöksen on laadittu tiiviissä yhteistyössä siten, että ne muodostavat mahdollisimman eheän kokonaisuuden.

Lisätietoja

24/7 akuuttikeskuksen ylihoitaja, ensihoidon palvelupäällikkö Päivi Heikkinen, paivi.e.heikkinen@siunsote.fi, 013 3308112 tai ensihoidon vastuulääkäri Jukka Repo, jukka.repo@siunsote.fi, 013 3308178.